

BRATISLAVA – Staré mesto

Bratislava je hlavné a zároveň

najväčšie mesto Slovenskej republiky. Mesto sa rozprestiera po oboch stranách druhej najväčšej rieky Európy, **Dunaja**. Strategická poloha jej už v minulosti zabezpečovala významné postavenie medzi ostatnými mestami.

Bratislava vznikla na mieste, kde sa v minulosti stretávali významné obchodné cesty - **Podunajská**, ktorá spájala východnú a juhovýchodnú Európu so západnou a **Jantárová**, ktorá spájala južnú jadranskú oblasť so severnou pobaltskou oblasťou.

Už v mladšej dobe železnej existovalo na území dnešného mesta sídlisko Keltov, ktorí boli známi najmä vyspelou remeselníckou výrobou.

Od 6. storočia bola Bratislava osídlená Slovanmi, prvá písomná zmienka o nej pochádza z roku **907**. Mestské výsady získala v roku **1291** od uhorského kráľa Ondreja III. V roku **1464** získala od Mateja Korvína významné právo meča. Mestská rada tak mohla sama trestať previnilcov i tým najvyšším trestom - hrdelným.

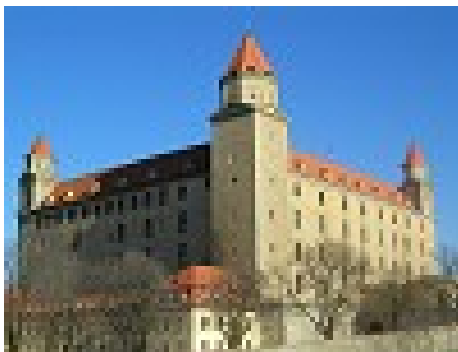
Až do roku 1918 bola Bratislava súčasťou Uhorska, neskôr Habsburskej monarchie. V rokoch **1526-1784** bola Bratislava hlavným mestom Uhorska. Sídlili tu orgány uhorskej štátnej správy, v gotickej katedrále sv. Martina boli korunovaní uhorskí králi. V roku **1805** bol v Primaciálnom paláci podpísaný **Bratislavský mier** medzi Napoleonom Bonapartem a rakúskym cisárom Františkom I. Napoleon však mier porušil a 26.-28. júna roku **1809** bombardoval Bratislavu z petržalskej strany Dunaja.

Od roku **1919** je Bratislava hlavným mestom Slovenskej republiky.

Bohaté dejiny mesta na Dunaji symbolizujú medailóny primátorskej reťaze.

Ešte dnes zvyknú Bratislavčania z iných častí mesta hovoriť: "Ideme do mesta." Myslia tým práve **centrum Bratislavy - Staré Mesto**, kde sa nachádza najviac historických pamiatok, ale aj mnohé kultúrne, či obchodné inštitúcie.

A tak som sa aj ja s mojimi rodičmi vybral do mesta. So sebou som si zobral mapu pamätihodností, ktorú som našiel doma. Bola síce staršieho vydania, ale moji rodičia ma ubezpečili, že všetky pamiatky podľa nej určite nájdeme. Počasie bolo slnečné, aj keď poriadne studené. Ako prvé my rodičia navrhli prechádzku na Hradný vrch, kde sa týči Bratislavský hrad.

Bratislavský hrad je azda najvýznamnejšou dominantou mesta. Vypína sa na skalnom kopci, 85 metrov nad hladinou Dunaja.

Hradný vrch bol významným miestom najmä preto, že sa nachádzal na križovatke významných obchodných ciest, z jednej strany bol chránený mohutnou riekou a zo strany druhej hustými lesmi Malých Karpát. Ten, kto na ňom vybudoval pevnosť, ovládal nielen dôležitý prechod cez Dunaj, ale bol aj pánom celého kraja.

História hradu sa datuje až do obdobia Keltov a Rimanov. Ďalšia história sa už viaže k Slovanom. Neďaleko hradu boli nájdené pozostatky najväčšieho veľkomoravského kostola na území Slovenska, ktorý zároveň patril medzi najväčšie v celej Veľkomoravskej ríši.

Po páde Veľkej Moravy sa Slovensko stalo na nasledujúcich 1000 rokov súčasťou uhorského kráľovstva. Bratislavský hrad opevnený valmi a priekopami bol najvýznamnejším vojenským a správnym centrom západnej časti uhorského kráľovstva. O veľkú prestavbu hradu sa zaslúžil **Žigmund Luxemburský**. Okrem toho dal aj v roku **1434** vyhlíbiť studňu, ktorá siaha do hĺbky skoro **85** metrov. Vody v nej však veľa nebolo. Po Žigmundovi prestavoval hrad aj cisár **Ferdinand**. Práce trvali 14 rokov (1635-1649) a viedol ich **Pavol Pálffy**.

Podstatnej úprave sa hrad podrobil za vlády **Márie Terézie**. Vyrástli tu nové budovy - letná jazdiareň, kancelárie, kuchyňa, sklady. Chýbala však dobrá, pitná voda. Problém vyriešil bratislavský vynálezca **Ján Wolfgang Kempelen**.

Vymyslel vodovod, ktorý spod hradného kopca "vynášal" vodu k starej studni na nádvorí. **28.mája 1811** vypukol v letnej jazdiarni mohutný požiar, ktorý vypálil hrad do základov a uvrhol ho do takmer 150 ročného zabudnutia. **25.júla 1955** bol schválený návrh na jeho obnovu. Významnou mierou sa na jeho dnešnom vzhľade podieľal **Janko Alexy**. Obnova sa skončila roku 1968. Krátko na to sa hrad opäť zapojil do kolobehu dejín, keď pri 50. výročí vzniku republiky tu bol podpísaný *zákon o československej federácii*.

Dnes slúži Bratislavský hrad na štátnu reprezentáciu a expozície Slovenského národného múzea.

Z hradu sme sa postupne dostali cez Podhradie na Kapitulskú ulicu. Vznikla v období rokov 1204 - 1221, keď bola z hradu presťahovaná kapitula do Podhradia a pod hradným vrchom za vodnou priekopou začalo vznikať prvé osídlenie. Okrem toho na tejto ulici je veľa vzácných pamiatok.

Budova bordovej farby na Kapitulskej ulici je kultúrnou pamiatkou - Collegium Emericanum.

K hradbám z Kapitulskej ulice vedie úzka ulička. Na niektorých budovách sa zachovali historické fresky.

Na Kapitulskej ulici sa nachádza Eszterházyho palác, ktorý je žiaľ značne zdevastovaný.

Ďalej sa tam nachádza farský dom - farský úrad Konkatedrály sv. Martina, známejší pod názvom Dóm sv. Martina.

Dóm sv. Martina sa nachádza na malom Rudnayovom námestí. Je to najväčšia gotická stavba v Bratislave postavená na pozemku staršieho cintorína, kde už predtým stála menšia kaplnka. Celý názov znie **Bratislavský Dóm sv. Martina**. Stavateľ sa začal v 13. storočí, no trvalo niekoľko storočí kým bol dokončený. Dnešnú podobu nadobudol až v roku **1849**, po tom, ako bol poškodený vojnou, silným zemetrasením a inými pohromami. Práve v tomto roku umiestnili vo výške 85 metrov kovovú podušku, na ktorej leží silne pozlátená napodobenina svätoštefanskej koruny ako pamiatka na korunovačné časy.

Dóm je trojlod'ový sieňový chrám. Zo vzácnej barokovej výzdoby sa zachovalo okrem iného aj súsošie sv. Martina od sochára **G.R. Donnera**. Je to vynikajúca ukážka barokového slohu. Socha zachytáva rímskeho vojaka Martina ako sa skláňa z koňa ku starému žobrákovi, aby ho prikryl polovicou svojho plášťa. V dóme okrem tohto súsošia stoja za povšimnutie aj krásne farebné okná, osemhranné stĺpy, gotické a renesančné náhrobky.

Posledným veľkým okamihom v histórii chrámu bola oprava chrámového zvonu *Wederin* a opätovná inštalácia jeho piatich menších "súrodencov", ktorých Bratislave v rámci Slávnosti zvonov 11. novembra 2000 darovali predstavitelia hlavných miest piatich susedných štátov.

Kedže Dóm bol postavený na mieste starého cintorína, tradícia pochovávaní sa tu zachovávala až do 19. storočia, akurát že sa preniesla pod zem. Z **Kaplnky sv. Anny** vedú schody do hĺbky šesť metrov. Tu v tmavých katakombách odpočívajú významné cirkevné osobnosti, šľachtici a okrem iných aj autor prvého slovenského románu, (René mládenca príhody a skúsenosti) **Jozef Ignác Bajza**, ktorý svojho času bol kanonikom Dómu a býval vo farskom dome.

Dóm sv. Martina je nielen najväčšou gotickou stavbou v Bratislave, ale bol vyhlásený aj za národnú kultúrnu pamiatku. **11. novembra 2002**, po takmer ročných prípravných prácach, bola spustená jeho slávnostná iluminácia, čím sa Dóm zaradil medzi dominanty nočnej panorámy mesta.

Na nádvorí Dómu sv. Martina sa nachádzajú sochy (busty) veľmi známych ľudí a to Antona Bernoláka, Franza Liszta a sochára Donnera.

Anton Bernolák

Franz Liszt

Okrem Dómu sv. Martina sa v starom meste nachádzajú aj iné významné veľmi dávno vybudované kostoly:

Kostol trinitárov - Trojičný kostol je jedným z najkrajších barokových chrámov v Bratislave. Stojí na dnešnom Župnom námestí na troskách niekdajšieho gotického kostola sv. Michala, ktorý bol zbúraný v roku 1529. Dala ho postaviť rehoľa trinitárov v rokoch 1717 - 1725. Základný kameň dnešného kostola položili v roku **1717**.

Kostol sv. Alžbety na Bezručovej ulici poznajú Bratislavčania pod dôvernejším názvom **Modrý kostolík**. Je to nádherná **stavba**, ktorú postavila firma Pittel a Braunschwetter podľa projektu architekta E. Lechnera. Slávnostné vysvätenie kostola sa uskutočnilo 11. októbra 1913. Veža Modrého kostolíka sa týči do výšky 36,8 m. Svoje ľudové meno dostal chrám na základe nápadne modrej majoliky, ktorá pokrýva jeho vonkajšie fasády a glazovanej strešnej škridly podobného modrého odtieňa. Základným motívom ornamentiky v interiéri kostola je ruža, ktorá pripomína známu legendu o sv. Alžbete s ružami.

Františkánsky kostol Zvestovania Panny Márie a kláštor je to jedna z najstarších pamiatok Bratislavy postavená v rokoch 1280 - 1297. Vysvätený bol za účasti kráľa Ondreja III. Z pôvodnej stavby sa zachovali obvodové múry lode a presbytérium. Pri severnom múre bola v druhej polovici 14. storočia pristavená

kaplnka sv. Jána Evanjelistu s kryptou rodiny slávneho richtára Jakuba, ktorej tvorcovia sa nechali inšpirovať slávnou kaplnkou francúzskych kráľov Saint Chapelle v Paríži.

Františkánsky kostol je obstaný troma kaplnkami. Na jeho severnej strane sa nachádza Kaplnka sv. Jána Evanjelistu. Ako druhá v poradí vznikla Kaplnka sv. Rozálie z polovice 18. storočia. Najmladšia je tretia Kaplnka, ktorá bezprostredne susedí s Kaplnkou sv. Jána Evanjelistu.

Pred kostolom v parku je postavený **Mariánsky stĺp** z roku 1675.

Fontána Žena s krčahom sa nedávno vrátila na svoje pôvodné miesto na Františkánskom námestí v podobe, v akej tu stála už v roku 1804. Avšak studňa s pitnou vodou, ktorú okrem pitia používali aj na hasenie prípadných požiarov, tu bola už pred rokom 1549. V tom roku tu vybudovali renesančnú fontánu v strede so stĺpom s kamenným levom nesúcim mestský erb. V spomínanom roku 1804 kamenného leva vymenila plastika ženy, ktorá vylieva vodu z krčaha. Odtiaľ je odvodený aj dnešný názov fontány.

Kostol navštívenia Panny Márie a kláštor milosrdných bratov bol postavený na prelome 17. a 18. storočia podľa vzoru viedenského kláštora milosrdných bratov.

Kostol a kláštor klarisiek je to gotický kostol z prvej polovice 14. storočia. Päťboká hranolová veža bola postavená začiatkom 15. storočia. Po zrušení rehole klarisiek v roku 1782 sa kostol stal sídlom právnickej akadémie a gymnázia. V druhej polovici 20. storočia bol upravený na koncertnú sieň. V rokoch 1515 a 1590 poškodil kostol a kláštor požiar. Kláštor obnovili po roku 1630 podľa projektov J. Rava.

Jezuitský kostol Najsvätejšieho spasiteľa bol postavený v rokoch 1636 - 1638 nemeckými evanjelikmi na mieste starších obytných objektov v susedstve radnice. V jeho interiéri sa nachádza jedna z najkrajších rokokových kazateľníc na území Slovenska od Ľ. Godeho, ktorú vytvoril v roku 1753.

Na základe cisárskeho predpisu kostol nesmel mať vežu, presbytérium a vchod do neho nemal viesť z verejného priestranstva. Vchod do kostola napriek cisárskemu príkazu staviteľ orientoval z námestia. Zákaz výstavby presbytéria riešil tým, že ho vtlačil do posledného poľa strednej lode. V roku 1672 kostol evanjelikom odňali a odovzdali ho do správy jezuitom.

Pomalou prechádzkou uličkami sme prešli na **Ventúrsku ulicu**. Svoje pomenovanie odvodzuje od rodiny Venturovcov - mešťanov pochádzajúcich z Talianska. Pôvodné meno tejto starobylej rodiny bolo údajne Bonaventura de Salto. Prví členovia tejto rodiny prišli do Bratislavy už v 13. storočí. Na Ventúrskej ulici je celý rad prekrásnych palácových stavieb, ako napr. **palác**

Leopolda de Pauli (dom č. 13), **Zichyho palác** (dom č. 11), **Pálffyho palác** (dom č. 10), často nazývaný aj **Mozartov dom** kvôli údajnému koncertovaniu šesťročného Mozarta v ňom, alebo rokokový **Erdődyho palác** (dom č. 1) na samom začiatku ulice.

V dvoch gotických meštianskych domoch, ktoré kedysi patrili prešporskému richtárovi Štefanovi Gmaitlovi, sa začala písať história vysokého školstva v Bratislave. Približne **30 rokov tu sídlila prvá humanistická univerzita v Uhorsku**, ktorá sa neskôr stala známa pod menom **Academia Istropolitana**.

Názov (Universitatis Istropolitana) pochádza z gréčtiny, kde Ister znamená Dunaj a polis znamená mesto. Doslovne teda vysoká škola v dunajskom meste.

O vznik univerzity sa v roku **1465 zaslúžil kráľ Matej I. Korvín** so súhlasom pápeža Pavla II. Univerzitu otvorili po dvojročnej príprave 20. júla 1467 a na samom začiatku mala štyri fakulty. Od roku 1467 bol jej profesorom významný nemecký humanista a astronóm J. Muller - Regiomontanus. Dnes sú tieto domy sídlom Divadelnej fakulty Vysokej školy múzických umení.

Okrem tejto historickej budovy akadémie, pri mojej potulke za historickými pamiatkami som našiel aj historickú budovu **EVANIELICKÉHO LÝCEA**. Táto škola bola založená nemeckými mešťanmi v roku 1606. Prebiehali tu kurzy slobodného umenia, filozofie, teológie, práva. Škola dostala v roku 1815 názov lýceum. V 20. - 30. rokoch 19. storočia tu pôsobili vynikajúci pedagógovia ako G. Kovács-Martin, spisovateľ T. G. Schroer, katedru reči a literatúry viedol J. Palkovič. Neskôr na lýceu pôsobil aj L. Štúr. Na rohu budovy je pripevnená pamätná tabuľa národovcov, ktorí tu študovali.

Ďalšou veľmi významnou historickou budovou je **Univerzita Komenského**, založená v roku **1919**.

Od samého začiatku však zápasila s priestorovými problémami, jej fakulty a katedry boli v rôznych budovách roztrúsených po celom meste. Preto sa rozhodlo, že sídlom univerzity sa stane **obchodný burzový palác** na dnešnom Šafárikovom námestí. Postavili ho v roku 1930 podľa projektu architekta F. Krupku.

Na Šafárikovom námestí sa nachádza aj **Kačacia fontána**, jedna z najkrajších bratislavských fontán je dielom sochára *R. Kühmayera*. Súsošie zhotovil v roku 1914 v južnej časti dnešného Šafárikovho námestia a dal mu meno Kačacia fontána. Pripomína totiž povest' o troch chlapcoch a ich kačiciach. Povest' popisuje priateľstvo troch chlapcov s miestnym vodníkom Zeleniakom. Keď raz chlapci chceli nazrieť do dunajského podvodného kráľovstva bez vedomia vodníka, po vyrieknutí čarovného slova na mieste skameneli aj so svojimi kačicami. Tak ich zachytila ruka majstra sochára.

Na konci Segnerovej ulice stojí budova - palác bývalej **Uhorskej kráľovskej komory** podľa projektu G.B. Martinelliho . Budova bola postavená v rokoch 1753 - 1756. V rokoch 1802 - 1848 sa v budove usídlil uhorský snem. V polovici 20. storočia bola adaptovaná pre potreby Univerzitnej knižnice, ktorá v nej sídli aj v súčasnosti. Momentálne je knižnica v rekonštrukcii.

Na rohu domu Klobučnickej a Uršulínskej je pamätná tabuľa hudobnému skladateľovi **Johannovi Nepomukovi Hummelovi**, ktorý sa v malom domčeku (ktorý je vo dvore dnešného domu zachovaný) medzi Klobučníckou a Laurinskou ulicou 14. 11. 1778 narodil.

Palác Ruttkayovcov Vrútockých na Uršulínskej ulici číslo 6 s veľmi pekným dvorom, ktorým (ak nie sú zavreté mreže) sa dá prejsť do zadného traktu Primaciálneho paláca. Okrem toho na nádvorí tohto paláca je fontána, na ktorej je originálny fragment Rolandovej fontány - cikajúci chlapci.

Ani neviem ako, ale zrazu sme sa ocitli na nádvorí **Primaciálneho paláca**. Po tom, čo Turci vtrhli do Uhorska a obsadili Budín a Ostrihom, sa Bratislava zo dňa na deň stala hlavným mestom uhorského kráľovstva. Prestažovali sa sem okrem iných aj **primási**, ostrihomskí arcibiskupi, najvyšší uhorskí cirkevní hodnostári. Názov Primaciálny palác je odvodený práve od slova primás.

Na mieste dnešného paláca stála už v roku **1540** reprezentačná renesančná kúria. V rokoch **1778-1781** ju vystriedal mohutný klasicistický palác. Návrh zhotovil architekt z Tirolska, *Melichar Hefele*. Objednávateľom stavby bol ostrihomský arcibiskup *Jozef Batthyányi*.

Palác je zdobený mnohými prvkami klasicistickej architektúry: stĺpy podopierajúce balkón nad vchodom do paláca, výzdoba okien, schodíšť i reprezentačných siení a **tympanón**. Je to trojuholníkový štít nad vchodom na čelnej strane budovy. Ten na Primaciálnom paláci je zdobený mozaikou *Ernesta Zmetáka* z roku **1959**. Nad tympanónom sa týči **kardinálsky klobúk**, symbol poslania paláca. Má priemer 180 cm a váži vyše 150 kg. V paláci sa taktiež nachádza **Kaplnka sv. Ladislava**

V minulosti bol Primaciálny palác dejiskom dôležitých udalostí. Najslávnejším priestorom paláca je známa **Zrkadlová sieň**. Tak napríklad **26.12.1805** tu bol podpísaný tzv. **Bratislavský mier** medzi Napoleonom Bonapartem a cisárom Františkom I. Okrem toho tu boli podpísané ďalšie dva miery, a to v rokoch **1271** a **1626**, v rokoch **1610-1662** tu sídlila jediná mestská tlačiareň, v roku **1847** tu palatín Štefan zložil sľub pred cisárom Ferdinandom V. a v roku **1848** tu ten istý cisár podpísal tzv. **marcové zákony**, ktoré znamenali koniec poddanstva v Uhorsku.

Roku **1903** palác kúpilo mesto a dnes slúži ako reprezentačné sídlo primátora. Okrem toho sa tu nachádza aj stála výstava bratislavských tapisérii. Sú to nádherné nástenné koberce, tzv. **gobelíny**, ktoré sú výsledkom práce anglických tkáčov a pochádzajú z prvej polovice 17. storočia.

Primaciálne námestie dopĺňa košatá lipa, ktorá je ohradená hrubou železnou reťazou upevnenou na štyroch kamenných stĺpkoch.

Na nádvorí paláca sa nachádza socha sv. **Juraja Drakobijca**. Na druhom nádvorí Primaciálneho paláca sa nachádza súsošie sv. **Jana Nepomuckého** z roku 1725, patróna a ochrancu mostov, domov a občanov pred povodňami a vyliatím riek.

Hneď vedľa sa nachádza **Stará radnica**, ktorá je najstaršou radnicou na Slovensku a najvýznamnejšou svetskou stavbou mesta Bratislavy. Jej vznik siaha do konca 13. storočia, z ktorého sa zachovala náročná veža. Do dnešných čias sa zachoval pôvodne gotický dom s vežou richtára Jakuba, spomínaný už v roku 1370. Figurálna plastika sv. Ladislava dopĺňa priečelie susedného tzv. Ungerovho domu. Od roku 1868 je historická budova sídlom Mestského múzea.

Z nádvoria Starej radnice a Primaciálneho paláca sme sa dostali na Hlavné námestie. Asi tak ako všetkých, aj mňa v prvom rade upútala veľmi pekná fontána.

Najslávnejšia bratislavská fontána bola vybudovaná v roku **1572** ako verejný zdroj vody s príspevom uhorského kráľa **Maximiliána II**. Aj preto fontána nesie jeho meno a je na nej podobizeň kráľa. Kamenársky majster **A. Lutringer** kráľa zobrazil ako obrneného rytiera na vrchole podstavca. Po viacerých úpravách však dnešná podoba fontány má už len pramálo spoločného s jej prvotným renesančným vzhľadom. Napriek tomu jej obľúbenosť sa nestratila, skôr naopak. Azda k tomu prispela aj romantická **legenda o Rytierovi Rolandovi**, ktorý je údajne tou postavou na vrchole fontány. Tradičného ochrancu výsad stredovekých miest a patróna mestských privilégií prijali Bratislavčania natoľko, že o jeho zázračnej schopnosti vymysleli hneď niekoľko legend.

Tá bratislavská hovorí o tom, že **Maximiliánova**, alebo pre nás všetkých známejšia ako, **Rolandova fontána** na Hlavnom námestí má zázračnú schopnosť pohybu. Vraví sa, že socha rytiera na vrchole piliera sa dokáže otočiť okolo svojej osi. Stáva sa to však len jedenkrát do roka. Tento pozoruhodný úkaz môžu vidieť iba niektorí. Jedna verzia legendy hovorí, že točiť sa Rytiera Rolanda môžu vidieť len panny. Ak ho skutočne uvidia otočiť sa, do roka sa zaručene

vydajú. Druhá - historickejšia - verzia tvrdí, že Rytier Roland - tradičný ochranca mestských práv a výsad - sa otočí, aby vzdal hold radným pánom, ktorí v minulosti zahynuli pri obrane mesta. Svojím mečom pritom pozdraví každú zo štyroch svetových strán, aby tak požehnal mestu, ktoré ochraňuje.

Okrem krásnej fontány si na Hlavnom námestí opretý o lavičku oddychuje sám veľký "Napoleon". Socha je hmotnou spomienkou na prítomnosť vojsk Napoleonovej francúzskej armády v Bratislave.

Keď sme sa nevedeli rozhodnúť ako ďalej budeme postupovať pri objavovaní histórie, tak mi moja mama ukázala peknú budovu - **Mirbachov palác** v hornej časti Františkánskeho námestia. Znalci hlavného mesta túto historickú budovu považujú popri Primaciálnom paláci za to najlepšie, čo Bratislava môže svojim návštevníkom ponúknuť. Palác postavil v slohu tzv. bratislavského rokoka stavitel' *M. Hörligl* v rokoch 1768 až 1770. Palác vystriedal niekoľko majiteľov, jeho posledným súkromným bol gróf *Emil Mirbach*, ktorý ho daroval mestu s podmienkou, že v ňom zriadi galériu. Mesto túto podmienku drží dodnes, keď v paláci sídli Galéria mesta Bratislavy.

Jedným z najtradičnejších vstupov do historického jadra Starého Mesta je vstup na začiatku Michalskej ulice, ktorý vedie po kamennom moste **sv. Michala**. Most, ktorý postavili v prvej polovici 18. storočia, sa klenie ponad bývalú hradbovú priekopu.

Ide o najstarší zachovaný most v meste. Po oboch stranách most lemujú dve barokové sochy: na ľavej strane kamenná plastika **sv. Jána Nepomuckého**, českého svätca a tradičného patróna mostov a riek; na pravej strane socha **sv. Michala Archanjela**. Z mosta je výhľad na letnú čítareň **U červeného raka**. Na

Michalskú ulicu sa ďalej pokračuje cez zvyšok brány, ktorá od 15. storočia chránila dôležitý vchod do vnútorného mesta. **Michalská brána** je jediná zachovaná brána pôvodného mestského opevnenia. Prvá písomná zmienka o nej pochádza z roku **1411**. V rokoch **1511-1513** bola nadstavovaná a do dnešnej podoby bola upravená v rokoch **1753-1758**, kedy na vrchol 51 m vysokej veže bola umiestnená socha sv. Michala archanjela. Svoje meno dostala podľa kostola sv. Michala, ktorý stál na neďalekom predmestí. Brána sa uzatvárala padacou kovovou mrežou a drevenými vrátami. Dodnes sa zachovalo horné brvno s otvormi na pánty vrát. Nakoľko slúžila ako vstup do mesta, nesmela byť vystavená priamej streľbe. Preto bol pred ňou postavený barbakan, o ktorého úzkom podjazde pre chodcov sa hovorí, že ním chodieval mestský kat. Povera vraví, že toho, kto cez neho prejde a bude pritom rozprávať, do roka a do dňa čaká smrť.

Michalská veža - je jeden z ďalších zo symbolov Bratislavy. Stavali ju celé storočia. Najstaršie sú prvé dve poschodia, ktoré pochádzajú z prvej polovice 14. storočia, zvyšok dostavali o 200 rokov neskôr.

Dnes je pod Michalskou vežou umiestnený **nulý kilometer**, od ktorého sa odpočítavajú vzdialenosti jednotlivých svetových metropol od Bratislavy.

Z Michalskej ulice sme sa postupne presúvali na Hviezdoslavove námestie. Pri tomto presune ma zaujali sochy, ktoré sú roztrúsené na uličkách historického centra.

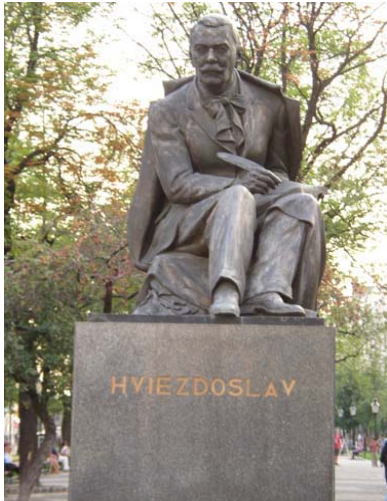
Bronzová socha **Čumila** umiestnená pred rohom domu na križovatke ulíc Rybárska brána, Panská a Laurinská. "Otcóm" Čumila je akademický maliar *Viktor Hulík*. Čumil je predovšetkým symbolom obyčajného dobráckeho človečika, ktorý si kráti deň pozorovaním života na Korze.

Na rozdiel od Čumila predstavuje socha pri kaviarni Mayer podobizeň reálne existujúceho Bratislavčana, ktorého prezývali **Schöner Nazi**, vlastným menom sa volal **Ignác Lamar**. Narodil sa v Petržalke v roku 1897 v rodine obuvníka, aby sa na takmer polstoročie stal legendárnou postavičkou bratislavských ulíc, kaviarni a cukrárni. Bol to klasický predstaviteľ starej školy, jeden z najelegantnejších obyvateľov Bratislavy svojho času. Potrpel si predovšetkým na svoje čierno-biele oblečenie, ku ktorému neodmysliteľne patrili cylinder, biele rukavičky a večne čisté lakované topánky. Častokrát ho bolo vidieť s balíčkom zákuskov, ktorým ho obdarovali v jednej zo staromestských cukrárni. Zomrel v roku 1967. Autorom skulptúry s charakteristickou striebornou farbou, je sochár *Juraj Meluš*. Sochu inštalovali počas otvorenia Korza v júli 1997.

Hviezdoslavovo námestie patrí k najkrajším a najživším bratislavským verejným priestranstvám. Ako námestie vznikalo postupne až v druhej polovici 18. storočia. Predtým tu stáli iba domy rybárov a riečny prístav na jednom

z dunajských ramien. Po zbúraní mestských hradieb, ktoré iniciovala cisárovná Mária Terézia, námestie bolo vydláždené a vysadené stromové aleje. Námestie využívali obyvatelia Bratislavy najmä na prechádzky, preto dostalo najprv názov Promenáda. Odvtedy malo viacero pomenovaní, napr. Theaterplatz (1840) v súvislosti s existenciou mestského divadla. V roku 1889 ho pomenovali po maďarskom revolucionárovi Lajosovi Kossúthovi. Súčasné pomenovanie po najvýznamnejšom slovenskom básnikovi a dramatikovi nesie od roku 1932.

Hviezdoslavov pomník s fontánou od autorov J. Pospíšila a V. Ihriského (1937),

Medzi najvýznamnejšie stavby súčasného Hviezdoslavovho námestia patrí budova **Slovenského národného divadla**, ktoré postavili medzi rokmi 1884 a 1886 podľa projektu známych viedenských architektov *F. Fellnera* a *H. Helmera*.

Ganymedova fontána od významného sochára V. Tilgnera (1888),

Trojičný stĺp - Morový trojičný stĺp sa pôvodne nachádzal na starom Rybnom námestí. Je na ňom zobrazená svätá trojica. Stĺp bol postavený v roku

1713 ako pamiatka na mor 1711, ktorý sklátil 3860 ľudí. V súčasnosti je posunutý bližšie k Hviezdoslavovmu námestiu.

Z Hviezdoslavovho námestia sme sa postupne dostali na námestie **Ludovíta Štúra**. V 70-tych rokoch 20. storočia pribudlo na tomto námestí súsošie štúrovcov od sochára Tibora Bártfaya.

Poslednou zastávkou pri putovaní za históriou bolo Mierové námestie, kde sa nachádza známy **Grassalkovichov palác**. Bol dostavaný v šesťdesiatych rokoch 18. storočia v roku **1760**. Zadávateľom stavby bol gróf *Anton Grassalkovich*, advokát, neskôr predseda Uhorskej kráľovskej komory. Súčasťou paláca je rozsiahla záhrada upravená vo francúzskom štýle. Nachádza sa tu pomník J. N. Hummela, významného skladateľa a bratislavského rodáka.

V dnešnej dobe je Grassalkovichov palác známy najmä pod názvom **Prezidentský palác**, nakoľko sa palác stal sídlom Prezidenta Slovenskej republiky. Palác je prístupný len počas príležitostných Dní otvorených dverí organizovaných kanceláriou prezidenta, avšak okrasná záhrada za ním je z väčšej časti denne otvorená pre verejnosť.

Pred sídlom Prezidenta SR sa nachádza **fontána Zem - planéta mieru** od akademického sochára Tibora Bartfaya.

ZÁVER: Prechádzka za históriou Starého mesta dopadla veľmi dobre. Pri putovaní mi pomohla mapa, ktorá bola síce dosť stará a názvy ulíc vôbec neboli totožné z dnešnými názvami. Ale historické budovy, kostoly, sochy a pod. stáli a budú stáť vždy na tom istom mieste a to nezmení ani premenovanie ulíc.

Myslím si, že všetci uhádnete, že všetko, čo som napísal som nenašiel v uliciach mesta. Na pomoc som si zobral knihu „Bratislava“ od Kamila Vyskočila z roku 1989. Aj v knihe boli použité staré názvy ulíc, ako napr. Leningradská, Wolkrova, Jiráskova a pod. Ale za pomoci mojej mamy som sa v tom zorientoval. Obrázky som našiel na internete a chcel som s nimi doplniť ukážky k niektorým pamiatkam.